

KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS

2002

A HERMAN OTTÓ TERMÉSZETVÉDO KÖR
TÚRKEVE

Tájébeszet – Kampány az illegális hulladéklerakók felszámolására

Csatlakozva a HuMuSz országos programjához, versenyt írunk ki régiókban közösségek számára az illegális lerakók feltérképezésére és felszámolására. Indulhattak társadalmi szervezetek és iskolai öntevékeny csoportok. A pályázat nyertesei azok a közösségek voltak, amelyek a legszélesebb társadalmi összefogást tudtak kialakítani az illegális lerakók felszámolása érdekében, és ahol a pályázók a program mindhárom fázisához látványos illusztrációt és gazdag médiadokumentációt csatoltak. A „Virágos város” vagy a régi „Tiszta udvar, rendes ház” mintájára országos mozgalmat hirdettünk meg. A kampány koordinálását 10 regionális zöld szervezet végezte, amelyek külön-külön nyújtottak be pályázatot, jelen pályázatban a Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megye régió költségei szerepeltek.

Bebizonyosodott, hogy a társadalmat erosen bosszantja a szemetes környezet, és sokan hajlandóak tenni ellene, ha kezdeményezi valaki.

A program indulása

A kampány indítása a jelentkezők toborzásával kezdődött. Ennek érdekében Szolnok és Békés megye valamennyi iskolájának elküldtük a program plakátját, illetve a versenykiírást tartalmazó hírlevelet. Mivel álláspontunk szerint a közvetlen kapcsolat is nagyon fontos, ezért lehetőség szerint személyesen is felkerestük a közelebbi iskolákat a kampánnyal kapcsolatban. A legnagyobb problémát a kampány céljának megértése jelentette. Sokan úgy érezték, hogy a gyerekekkel akarjuk felszedetni a felnettek szemetét, pedig nem ez volt a program fő célja. Magát a kampányt az iskolák döntő többségében örömmel fogadták. Sok helyen ígéretet kaptunk arra, hogy az iskola részt kíván venni a programban, a későbbiek során azonban nem hallattak magukról. Volt olyan iskola, ahol azzal utasították el kérésünket, hogy a diákok és a tanárok is nagyon túl vannak terhelve napjainkban. Azt is kifogásként hozták fel, hogy a szülők nem szívesen engedik azt, hogy a gyerekek bármilyen szeméttel, hulladékkal kapcsolatos dologban részt vegyenek. A program népszerűsítése, reklámozása két szakaszban került lebonyolításra. A program kezdete után sajnos nem állt rendelkezésre a szükséges anyagi háttér, ezért a pályázatot népszerűsítő kampányfilm csak februárban készülhetett el. A program indításakor a programmal kapcsolatos hírlevelekre, valamint a helyi médiákban megjelenő újságcikkekre támaszkodhattunk a népszerűsítés során, amely személyes megbeszélésekkel került kiegészítésre. A kampányfilmek elkészülte után került sor a médiakampány második részére, amely a néhány országos televízió csatornán is sugárzott reklámfilmek köré épült fel. Egyesületünk ezt többek között a helyi kábeltelevízióban is megjelentette ezen anyagokat. A képanyagok mellett hanganyag is készült, amely a rádiókban került sugárzásra. Ezzel egyidőben minden régióközpont beindította az általa koordinált területen a saját reklámhadjáratát, és megpróbált új pályázókat beszervezni.

Regionális események

Szolnok és Békés megyékben 11 csoport jelentkezett a pályázatra, azaz ennyien küldték el jelentkezési lapjukat Egyesületünkhöz. Ennél jóval többen érdeklődtek, különösen a reklámfilmek leközlése után, azonban sokan úgy érezték, hogy már nem állna elég idő rendelkezésre a verseny mindhárom fordulójának a teljesítésére, különösen az iskola vége felé járva, amikor mindenki nagyon le van terhelve. Azonban sokan voltak olyanok is, akik szívesen részt vennének a következő tanévben egy ilyen, vagy hasonló jellegű kezdeményezésben. A csoportok közül hét Békés, négy pedig Szolnok megyei. A csoportok legtöbbjével állandó kapcsolatot tartottunk, telefon illetve levelek útján. Amennyiben meghívtak bennünket részt vettünk akcióikon, rendezvényeiken. A legtöbb akciót talán a mezoberényi Napsugár csoport mutatta fel, ok voltak

azok, akik állandó kapcsolatban voltak egyesületünkkel, annak ellenére, hogy viszonylag későn jelentkeztek a versenyre. Több illegális lerakóról küldtek be adatlapot, amelyek közül a néhány felszámolásra került. A takarítási napok keretében elsősorban a kézi erővel kezelhető illegális lerakók kerültek megszüntetésre. Április 6-án, szombaton került sor az első takarítási napra a Békés megyei Mezőberényben. A reggeli hideg idő és csípős szél ellenére jelentős számban jelentek meg tájsebészek a területen. A Napsugár csoporton kívül jelen voltak az 1. Sz. Általános Iskola tanárai, igazgatója, diákok, szülők, természetvédők, valamint a helyi média képviselői. Természetesen mi is ott voltunk a Nimfea Egyesület képviselőjében. Volt, aki süteményt, italt biztosított a takarítók számára, volt aki járművet biztosított a szemét szállítására. A takarítás reggel kilenc órakor kezdődött, a színhely a Köröstarcsai út végén található körgát volt. Az eseményt a Napsugár csoport képviselőjében Falatyné Berkesi Márta nyitotta meg, majd megkezdődött az illegális lerakó felszámolása. Maga a szeméttel borított terület körülbelül egy kilométer hosszan húzódott az út mellett. A gyerekek a kisebb, szétszórt szemetet gyűjtötték össze, míg a felnőttek a nagyobb zsákokat pakolták fel a teherautóra. A területen előforduló szemét jelentős részét a különféle műanyag flakonok, zacskók tették ki, de ezeken kívül a legkülönbözőbb dolgokkal szembesülhettek a tájsebészek. A megtisztított terület felett a Napsugár csoport vállalta a védnökséget, és az általuk készített tábla is figyelmezteti az embereket arra, hogy fordítsanak nagyobb figyelmet a környezetünkre. A terep megtisztítása után végigkalkuláltak bennünket a település egyéb részein található illegális lerakóinál. Sajnos ezek legtöbbször megtisztítása gépek nélkül elképzelhetetlen, és sajnos az illetékes szervek sem fordítanak kellő figyelmet a problémára. Több helyen gyakorlatilag „törmelékkel való feltöltés” néven fut a szemét lerakása. A következő takarítási napra április 20-án került sor, amikor újabb, kézi erővel is felszámolható illegális lerakók kerültek a szorgos tájsebészek kezei alá. A takarítási napon személyesen is tapasztalhattam, milyen remek szervezést hajtott végre a csoport. Több segítőkész felnőtt és gyermek mellett jelen voltak a média képviselői, valamint a felszámolás támogatói. A csoport rajzpályázatát is hirdetett, amelyből kiállítást is rendeztek. A kiállítás megnyitójára, illetve az eredményhirdetésre mi is meghívást kaptunk. A pályázat ünnepélyes eredményhirdetésére, valamint a rajzokból készült kiállítás megnyitására a Föld Napján került sor a mezőberényi Muvelodési Központban. A pályázatra körülbelül 170 rajz érkezett be a zsurihez, melynek a tagjait idézve „nehéz dolga volt”. A műveket elbíráló zsuri tagjai voltak Szelekovszky László, a Békés megyei önkormányzat környezetvédelmi főtanácsosa, Fábian Zsolt, a Muvelodési Központ igazgatóhelyettese, valamint Hathy Zsolt, az 1. Sz. Általános Iskola rajzszakos tanára.

A rendezvényt Falatyné Berkesi Márta szavai nyitották meg, majd a Napsugár Csoport színvonalas műsorát csodálhatták meg az egybegyűltek. Magát a kiállítást Siklósi István, az 1. Sz. Általános Iskola igazgatója nyitotta meg, majd Hathy Zsolt értékelte a pályázatokat, illetve a rajzokat. Ezután került sor az oklevelek, illetve a díjak kiosztására. A kiállítás létrehozásában a Napsugár Csoport támogatói voltak: A Petöfi Sándor Muvelodési Központ, az 1. Sz. Általános Iskola és Csávás István Fényképész-mester.

A kevermesi Szorgos Manók szintén több lerakót felderítettek településükön, amelyeknek felszámolása Önkormányzati segítséggel került megvalósításra. Ez a csoport is hirdetett rajzpályázatot a kampánnyal kapcsolatban. A csoport szorgalmáról és elkötelezettségéről személyes találkozásunk által szembesülhettem. A kevermesi csoport részéről ugyanis felkérést kaptam arra, hogy tartsak számukra egy előadást a hulladékgazdálkodással kapcsolatban. A gyerekek az előadás során olyan kérdésekkel fogadtak, amelyek bizonyosságot adtak arról, hogy komolyan foglalkoztatja őket az illegális lerakók problémája. Itt is sor került a Tájsebészet kampánnyal kapcsolatban rajzpályázat kiírására, valamint a munkákból kiállítás rendezésére. A csoport kérésére egyesületünk biztosította a legjobbak jutalmazásához a díjakat. A rákóczi falvai Természet Lordjai szintén több feltérképezett lerakóról küldtek be adatlapot. Az illegális lerakók felszámolására, illetve az ezzel kapcsolatos kampány megszervezésére áprilisban került sor. A csoport természetesen több képet, valamint videófelvételt is készített az eseményekkel kapcsolatban. A jászapáti Zöld Pont Természetvédelmi Egyesület két nagyobb volumenu illegális lerakó adatlapját küldte el nekünk. Az Egyesület képviselőjében

Mihályi Sándorné már jóval a Tájébeszlet kampány beindulása előtt több hivatalos szervet is felkeresett a lerakókkal kapcsolatban. A lerakók közül a legveszélyesebbnek a megszüntetett jászapáti szeméttelpepet ítélték. Ennek kapcsán felkereste többek között a helyi Polgármesteri Hivatalt, valamint a Megyei Környezetvédelmi Felügyelőséget. 1997-ben a lakossági bejelentés során az Országos Környezetvédelmi Intézetet is megbízták a vizsgálattal. Ezt megelőzően a megyei ÁNTSZ is végzett vizsgálatokat. Sajnos azonban az Egyesület részéről nem voltak kielégítőek a vizsgálatok eredményei, és jelenleg is próbálnak lépéseket tenni az ügyben. Az önkormányzat szerint a terület rendbetétele 100 milliós nagyságrendű munkálatokat igényel. Ebből is látható, hogy a jelentkezett csoportok nem mindig képesek a feltérképezett lerakók felszámolását megoldani, vagy azért, mert nincs meg a kellő háttérük hozzá, vagy azért, mert nem bízhatjuk rájuk a veszélyes hulladékok eltávolítását. A Tájébeszlet célja nem is az volt, hogy a csoportok minden lerakót felszámoljanak, hanem az, hogy minél jobban felhívják a közvélemény, illetve a hatóságok figyelmét a problémára. Ezen a téren rendkívüli lépéseket tett a csoport. A kardoskúti Zöld Kör szerencsére csak egy illegális lerakót talált településük területén. Ennek a lerakónak a felszámolása megtörtént. Ezeken az eseményeken kívül sok más is történt a kampány kilenc hónapja alatt, ezek ismertetése több oldalt venne igénybe, most csak a legaktívabb csoportok munkáját emeltem ki, akik közül a regionális helyezettek is kikerültek. A kampány végeredményeképpen rengeteg anyag érkezett be egyesületünkhöz. A csoportok rengeteg adatlapot töltöttek ki, számos fotót, videókat illetve rajzot készítettek.

Egyesületünk a Madarak és Fák napjának ünnepét 2002. május 7-én összekötötte a Tájébeszlet kampány regionális zárásával, amikor ezen az idegenforgalmilag frekventált helyen rámutatott a horgász és vízi-turizmus hátrányos oldalára. Múlt év oszén jött az ötlet a folyamatos Tisza járások során, amikor láttuk a hihetetlen szemétmennyiséget mindenfelé, hogy össze kellene szedni a horgászok és túrázók által otthagyt szemetet a csak csónakkal megközelíthető szigetekről, felhívta a figyelmet az illegális hulladéklerakás tájképromboló hatására. Ugyanakkor arra is rá kívántunk mutatni, hogy a kialakított horgászhelyeken a növényzet irtása következtében a természetvédelmi szempontból káros jelenléte gyalogakác jelenik meg, halmozva a problémákat, melyet a turizmus folyamatos fejlesztése okoz. Egyesületünknek, egy a térségben két éve készített fenntarthatósági tanulmánya rámutatott: a térség folyamatos fejlesztése, idegenforgalmi kiaknázása meghaladja az ökológiai rehabilitáció lehetőségeit, ami a természetes állapot romlásához, hosszabb távon a térség turisztikai vonzerejének a csökkenéséhez vezethet. A program három település középiskolásainak részvételével jött létre, amikor a túrkevei Ványai Ambrus Gimnázium, kisujszállási Móricz Zsigmond Gimnázium, és a tiszafüredi Kossuth Gimnázium diákjainak bevonásával kezdődött. A Tiszafüredi Szabicskikötőből indulva kezdődött a munka. A program során összegyűjtött szemét Tiszafüred egy jellegzetes pontján lett ez rövid ideig elhelyezve, hogy az emberek szembesülhessenek azzal, hogy mennyi szeméttel szennyezzük hanyagságunk miatt környezetünket.

A verseny értékelése, lezárása

A beérkezett pályamuvekból rendkívül nehéz volt a sorrend meghatározása, hiszen a legtöbb csapat a lehetőségeihez képest megpróbálta a maximumot kihozni magából a munkája során. A pályázatok elbírálása során nehéz volt összehasonlítani a pályamuveket, hiszen a csoportok munkája rendkívül szerteágazó volt, és mindenki másként közelítette meg a problémát. Az elbírálás alapját a Humusz és a régióközpontok által közösen meghatározott szempontok adták. A helyi díjazások azonban teljesen a régióközpontokra voltak bízva. Regionális szinten minden központ az általa koordinált megyékből megyénként három csoportot javasolhatott az országos verseny legjobbjai közé. A régióközpontok, valamint a kampányiroda döntése alapján az első ötven csoport került díjazásra kerülni a verseny zárásaként a Környezetvédelmi Világnapon 2002. június 5-én, a Budapesti Állatkertben megtartandó ünnepségen. Az első ötven helyezett kiválasztására a régióközpontok döntése alapján került sor. Ebből került kiválasztásra az első nyolc helyezett. A pályázatok bírálása során elhatároztuk azt is, hogy az értékes nyeremények, valamint az objektív döntés érdekében az első nyolc helyezett közül az első három helyezett kiválasztását egy független zsűrire bizzuk, amely mentes minden

részrehajlástól. A záróünnepélyre, illetve a díjátadásra az első ötven helyezett fog meghívást kapni, ahová minden csoportból a vezetőt, valamint néhány tagot tudunk fogadni. A pályázatok bírálásakor született döntés értelmében az utazási költséget a régióközpontok, valamint a Humusz megpróbálják fedezni, amennyire erejükből telik. A pályázatra beérkezett munkákból egy kiállítást fogunk rendezni a díjátadás helyszínén, majd sor kerül regionális kiállításokra is az összeállított anyagból.

Fajvédelem

TEREPI ÉLOHELY- ÉS FAJVÉDELEM: Szerettünk volna több beavatkozást is megtenni a gyakorlati természetvédelmi eljárások közül, néhányat megpróbálkozni, de sajnos forráshiány miatt erre nem nyílt mód. Éppen ezért elsősorban madártani szempontból végeztük tevékenységünket, csupán néhány fajra összpontosítva, hiszen tudomásul kell venni, hogy Magyarországon az aktív természetvédelmi beavatkozások túlnyomó részét a madarak érdekében végzik, végezzük. A hagyományos madárodúval történő madártelepítések az egyik legrégebbi aktív természetvédelmi módnak tekinthetők. Mint tudjuk, már századunk elején igen nagy kultusza volt a kiskertek madárvédelmének, amelyet dr. Csörgéy Titusz, a Madártani Intézet akkori igazgatója kezdeményezett. Munkásságát a nyomdokain haladó dr. Vertse Albert folytatta. A fészekodúkat eleinte fatönkből, illetve deszkából, majd később eternitből is készítették.

A betakarítási munkálatoknál természetvédelmi szempontból figyelmet igényelnek a földön fészkelő fokozottan-védett és védett madarak. A gyepek és lucernák kaszálásánál tűzok, hamvas rétihéja, réti fülesbagoly fészkek kerülhetnek elő. Ezek fokozottan védett, veszélyeztetett fajok, melyek megmentésében tájegységünknek nagy szerepe van.

A tűzok európai és hazai állománya továbbra is erosen fogy. A tíz évvel ezelotti közel háromezer példányos létszám jelenleg körülbelül ezerketteszázra csökkent. Ennek okai sokrétűek. Egyik legjelentősebb tényező a tojások pusztulása, melyek főleg a lucerna és gyepek kaszálásakor következnek be. A fészkek védelmét ezért leginkább a kaszálást végző gépek vezetői segíthetik elő az alábbi – már az előző években bevált – módszer szerint.

A géppel azonnal meg kell állni, ha közvetlen közelébe madár repül fel. A gépből kiszállva meg kell keresni a fészket a felrepülés körzetében. Szükség esetén nem feltétlenül kell jelölni a fészkek helyét (pl. a fű tetejének összecsomózásával, vagy más módon kell lehetővé tenni a fészkek újra megtalálását). Figyelmeztettünk mindenkit, hogy ez a művelet minél kevesebb ideig tartson! A fészkek körül 30-35 méteres távolságban kell levágni a növényt a következő lapon mellékelt ábra szerinti módon. A le nem vágott állomány védezőnőként funkcionál.

A tűzoktató zavartalan visszatérése érdekében a körülkaszálás után a fészkek környékén abba kell hagyni a munkát. Mindenivel tudattuk, hogy célszerű egy újabb fogásba kezdeni, vagy másik táblán folytatni.

Elmondtuk, és felügyeltük a fészkek közelébe csak 4-5 óra elteltével szabad visszatérni a védősávon kívüli területen abbahagyott munka elvégzésére. Tudattuk a munkában résztvevőkkel azt is, hogy ne ellenőrizze a tojó visszautalását.

Mindenkinek elmondtuk, hogy ne szedje ki a tojásokat, mert ez az újabb zavarás már jöveteletlen károkat okozhat! Hasonló módon kellett eljárni más növénykultúrák esetében, vagy más mezogazdasági munkák során. A megtalált fészket a legrövidebb idő alatt kértük jelenteni a legközelebbi szolgálatot teljesítő természetvédelmi szakembernek, hogy az haladéktalanul megtegye a további védelmi intézkedéseket.

Az előirásoknak megfelelő körülkaszálásért és fészekvédelemért a pénzdíjat fizetett egyesületünk is, vagy a Körös-Maros Nemzeti Park. Az esetleges termés kiesésért is pénzügyi kompenzáció igényelhető volt az illetékes természetvédelmi hatóságon.

KIADVÁNY A VIDÉK TERMÉSZETI ÉRTÉKEIROL: Az EU környezetpolitikája a nemzeti politikáktól független sajátosságokkal rendelkezik. Az EU nem egy kizárólagos törvényhozói, végrehajtói és pénzügyi hatalommal bíró nemzeti kormány, hanem ezen hatalmi ágakat a tagállamokkal megosztva gyakorolja. Ennek következményeképpen az EU környezetvédelmi politikája az egymás közti folyamatos együttműködésen és konszultuskeresésen alapszik. Ahogyan az a Riói Agenda 21-ben és az EU Ötödik Környezetvédelmi Akcióprogramjában is megfogalmazásra került, a fenntartható fejlődés szereplőinek párbeszédet és együttműködést kell kialakítaniuk a környezetvédelmi problémák megoldása érdekében. A párbeszéd együttműködési megállapodásokhoz, például önkéntes, az üzleti és az állami szektor közötti megállapodásokhoz, illetve az állampolgárok és a társadalmi szervezetek fokozott bevonásához vezet. Ezért is tarjuk kiemelten fontosnak, hogy az Európai Uniót tájékoztassuk a vidékünk természeti értékeiről.

A környezet védelmében előjáró országok jelentős politikai forrásokat fektetnek az Unió törvénykezés fejlesztésébe. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az EU környezetpolitikája minden esetben haladóbb a tagállamok viszonylatában. Az EU három legfontosabb természetvédelmi törvénye az ún. Madarakról szóló Direktíva, a jóval átfogóbb Élőhely Direktíva és a CITES Nemzetközi Kereskedelmi Egyezmény végrehajtását biztosító szabályok. A Madarakról szóló Direktíva az EU joganyagának egyik legrégebbi darabja, melynek célja a fontos, elsősorban a vándorló madárfajok védelme. Mivel a költöző madarak vadászata egyes államokban általános gyakorlat, a Madarakról szóló Direktíva a tagállamok és a Bizottság közötti konfliktusok egyik fő forrása.

Az Élőhely Direktíva célja az EU területe jellegzetes flórájának, faunájának és élőhelyeinek megvédése. Tovább mutat Európa természetvédelmi területeit magába foglaló hálózat létrehozása felé („Natura 2000”). A legtöbb tagállamban a direktíva alkalmazása hiányos vagy nem megfelelő. 1973-óta az EU mintegy 30 törvényt adott ki a vizekre vonatkozóan. Bizonyos veszélyes anyagok által okozott vízszennyezésekről szóló direktíva az EU vizekre vonatkozó rendeleteinek egyik legrégebbi és legvitatottabb darabja. A direktíva alapján az elmúlt 20 évben a legtöbb veszélyes anyag határértékeit meg kellett volna határozni, ez azonban csak néhány anyag esetében történt meg. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ennek a direktívának a kivitelezése lassú és nehézkes az érintett szereplőkkel való együttműködés hiánya és a Bizottság erotlensége miatt

Tevékenységünk:

Egyesületünk kiemelt tevékenységét jelentik az évek óta folytatott konkrét fajvédelmi programok, és az élőhelyek védelmével kapcsolatos intézkedések. A fajvédelmi programok szerepe igen lényeges, hiszen általában akkor kell ilyen jellegű intézkedéssorozatba kezdeni, amikor már olyan mértékben veszélyeztetett egy faj, hogy megmentése, életfeltételeinek javítása közvetlen beavatkozást igényel. Ilyen faj a tűzok, melynek védelme a magyar természetvédelem egyik legfontosabb feladata. Sajnálatos módon Európa legnagyobb testü madarának fennmaradása kétségessé vált, a faj jövője nagyrészt a magyar állomány megmentésén múlik.

Az élőhelyeken bekövetkezett kedvezőtlen változások, és a fészkelő helyek pusztulása miatt a tíz évvel ezelotti, kb. 3000 példányt számláló állomány nagysága 1200 alá csökkent. Évenkénti ismétlődő, és egyik legfontosabb feladatunk a tűzok aktív, terepi fajvédelme, melyet a Körös-Maros nemzeti Parkkal együttműködve látunk el a térségben. Minden évben fontos feladat a tűzok fészkelő helyéül szolgáló lucernatáblák, gyepterületek kaszálását végző dolgozók felvilágosítása. Ezt a propagandamunkát évek óta, támogatás nélkül is végezzük. Most is hasonlóképpen zajlott a „felvilágosító” munka. Megkerestük az érintett területek földtulajdonosait, vagy a földtulajdonosok alkalmazottait – tehát azokat a személyeket, akik a konkrét munkát végzik. Ezt minden évben az első kaszálás megkezdése előtt meg kell tennünk, hiszen annak ellenére, hogy a környéken gazdálkodók közül mindenki ismeri és igen jónak mondható hozzáállással támogatja munkánkat, ritkán elfordul tulajdonosváltás, vagy a munkát végző személyének cserélődése. Ezért fontos, hogy minden, a területen gazdálkodó ismerje meg a tűzok fészkelésének észlelésekor végrehajtandó teendőket. Elmagyaráztuk, hogy ha észlelik a fészken ülo, vagy az azt elhagyó tűzokot, akkor hogyan alakítsák ki a megfelelő védozónát, és ne folytassák tovább a környéken a munkát. Megadtuk az ilyen esetben

értesítendő szakemberek elérhetőségét, telefonszámát. A nemzeti park igazgatóság a fészkek megtalálása esetén pénzzel ösztönzi, és teszi érdekeltté a megtalálót a helyes teendők elvégzése érdekében. Ez igen hatékony ösztönző, ezért az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan idén is lehetőségeinkhez mérten hozzájárultunk az igazgatóság által fizetett összeg mellett a meghagyott fészkezőnák által okozott bevételkiesés kompenzálására fizetett kártérítéshez. A tűzok mellett szintén veszélyeztetett fajnak számít a szintén fokozottan védett hamvas rétihéja, ugartyúk, réti fülesbagoly és székicsér is, melyek gyakran fészkelnek a tűzokhoz által választotthoz hasonló adottságú területeken. A követendő intézkedések itt is hasonlóak. Idén is nagy hangsúlyt fektettünk a térségünkben költő védett és fokozottan védett fajok mesterséges fészkelő helyeinek kialakítására.

Több mint húsz helyre helyeztünk ki a régi, odvas fák hiánya miatt lecsökkent költőterülettel rendelkező szalakóta fészkelésének segítésére, illetve megtelepedésére szolgáló fészkezőket. A csökkenőben lévő gyöngybagoly állomány és a kuvik fészkelési lehetőségeinek javítása céljából ellenőriztük a korábban kihelyezett – főleg birkahodályokban lévő – gyöngybagoly költőládákat, ahol szükségessé vált, ott a felújítást, vagy a cserét elvégeztük. Külföldön már korábban kísérleteztek lakott területek közvetlen közelében a pacsirták költését speciális költőládák kihelyezésével segíteni. Ilyen jellegű kihelyezések hazánkban eddig nem voltak jellemzőek, ezért kísérleti jelleggel mi is megpróbáltunk ezzel a tevékenységgel.

Az első tapasztalatok összegzésére egy-két év próbaidő mindenképpen szükséges. Szintén ebből az indításból készítettünk el és helyeztünk ki néhány sarlósfecske költőodút. Igen nagy munkaerő kapacitást igényel néhány madárritkaság zavartalan költésének biztosítása. Ilyenek a területen éveken ezelőtt megtelepedett réti- és parlagi sas, valamint kerecsensólyom fészkelése. Az előbb említett madarak egy-egy párral vannak jelen területünkön, és nagyon fontosnak tartjuk, hogy megfelelő körülményekre leljenek nálunk, ezáltal megtelepedésük biztosítottá váljon. A fészkelés elokészületeit folyamatosan figyeltük mindhárom fajnál, és a megfelelő időben önkénteseink bevonásával, 24 órás szolgálat szervezésével biztosítottuk a költés nyugodt körülményeit. Néhány kisebb konfliktusunk is akadt a fészkek közelében mezőgazdasági gépekkel közlekedőkkel, de ezeket a problémákat higgadtan kezelve általában sikerült megoldást találnunk.

Mint mindig, most is gondot okozott, a Túrkeve és a fészkelő helyek közötti 20-25 kilométer napi kétszeri megtételéhez szükséges üzemanyag előteremtése. Ennek nagy részét saját zsebből fedezik segítő önkénteseink. Igen nagy segítség és praktikus dolog lenne, ha nem kellene minden alkalommal naponta megtenni ezt az utat, mivel a költési időszakot jelölő néhány hét alatt végig sátorban tartózkodni-aludni-enni-inni nem megoldás. Egyesületünk minden évben alkalmaz néhány polgári szolgálatot választó személyt, akiknek munkáját igénybe tudjuk venni ilyen célra is. Nekik vásároltunk néhány egyszerű kézi látsövet munkájuk hatékonyabbá tételére. A fentebb említett fajoknak fészkelőhelyül szolgáló fákat gallérral szereltük fel a nyestek garázdálkodásának kiküszöbölésére, és néhány csapdát is kihelyeztünk.

Környezetvédelmi program felülvizsgálat

Működési területünkön 2002 májusában fogadta el több önkormányzat a Karcagi kistérségi környezetvédelmi programot, ami Kisújszállás, Kenderes, Berekfürdő, Mezőtúr és Túrkeve környezetvédelmi feladatait határozza meg. Ezzel jogszabályi kötelezettségének eleget tett, ellenben a tanulmány 5,6 millió forintjába került az adófizetőknek (területfejlesztési támogatás + önkormányzati önrök) **és teljesen használhatatlan, környezetvédelmi célú felhasználásra alkalmatlan**. Ezen szakmai álláspontunkat közöltük is a képviselő-testületekkel, viszont a válasz az volt, hogy majd később lehet rajta javítani, és **ez úgyszólván csak arra kell, hogy pályázatokhoz csatolhassák**. A tanulmány fő hibája az, hogy közepes szintű helyzetelemzésnek megfelel, de semmilyen stratégiai feladat meghatározást nem tesz, sőt, abszolút környezetvédelminek nem nevezhető feladatokat helyez előtérbe abból a célból, hogy ezekre a településfejlesztési feladatokra környezetvédelmi forrásokat tudjon igénybe venni.

Erre a teljesen hibás és rossz szemléletre szeretnénk volna felhívni a figyelmet úgy, hogy véleményezzük és véleményeztetjük a tanulmányt, és annak eredményeit közzéteszük, valamint regionális szinten konferenciát szervezünk, és felhívjuk a figyelmet arra, hogy közpénz felhasználással miként lehet a köz számára teljesen használhatatlan tanulmányt elkészíteni. Ez azért nagyon fontos, mert a regionális szinten a települések jelentos része még nem rendelkezik környezetvédelmi programmal, és kialakulás folyamán tudnánk egy nyomást gyakorolni, hogy azok valóban környezet- és természetvédelmi érdekeket szolgáljanak.

Természetesen nem voltunk oly' önhittek, hogy azt képzeljük, a fenti kérdésre hiteles választ tudunk adni. Így sokkal inkább arra kerestük a választ, hogy **egy-egy alföldi kistérségben, az ottani jelenlegi gazdálkodási feltételekkel fenntartható-e a táj állapota**. Arra kerestük a választ, hogy a térség ökológiai állapota miként orizhető meg, adja Isten, miként javítható úgy, hogy mint a legfontosabb térségi természeti erőforrások továbbra is részese legyen a gazdálkodási folyamatoknak, és a fejlődés úgy történjen, hogy **az ott élő emberek érezzék, hogy a természetvédelmi kezelési tevékenységgel az ő érdekeiket szolgáljuk, hiszen megélhetésük hosszú távú forrása a térségi természeti erőforrásokon alapszik**.

Hisszük – és kísérleti tanulmány is alátámasztja –, hogy ésszeru adatokkal bizonyítható, hogy az alföldi térségében az ökológiai rehabilitáció lényegesen lassabb, mint a környezeti igénybevétel. Itt egyértelmuen bizonyítható a lakosságnak, hogy a **természeti erőforrások védelme az ember életminőségének alakulásával szoros összefüggésben lehet**.

Nagy kérdés az szervezetünk számára, hogy humán erőforrásaink lehetőségeinek kihasználásával melyik szakmai tevékenység az, amelyekkel a leginkább szakmai célokat szolgálhatunk forráshatékony eszközökkel. Változatlanul hisszük, hogy nagyon fontosak a kutatási, állapotfelmérési tevékenységek, hisszük, hogy alapvetok maradnak az aktív fejevelmi kezdeményezések és mindenképpen szükséges további eszközökkel ezeket elosegíteni. De ezektol nem „elmaradva” hisszük, hogy a tanulmány-készítési, kommunikációs tevékenységek is hasonlóan fontosak lehetnek. Ha már a hosszú távú környezetvédelmi és természetvédelmi kommunikációstratégiánkkal, környezeti nevelési, szemléletformálási eszközeinkkel nem tudunk megfelelo tudatváltoztatási eredményeket elérni, akkor kistérségekben helyi viszonyokhoz alkalmazkodva, helyi kihívásokra reagálva **helyben bemutassuk azokat lehetőségeket, amelyeknél egyértelmuen látszik, hogy a természeti erőforrások megóvása, védelme, azokon történó korlátozások konkrétan az ott élő emberek hosszútávú megélhetésével kapcsolatban áll, és a védelmi stratégiák az emberek életminőségének fenntartására törekszenek**.

Lehet hogy egy rendkívül demokratikus módszer a helyi feladatokkal kapcsolatos jelentos mennyiségű hatáskör átadása az önkormányzatoknak, de ugyanakkor rendkívül veszélyes is eddigi tapasztalataink alapján. Ha a kistéleplések képviselo-testületeit nézzük, akkor általánosságnak megtaláljuk benne a helyi orvost, egy-egy pedagógust, egy-egy helyi „meno” vállalkozót és néhány szókimondó embert végzettségtol és rátermettségtol függetlenül. A helyi közösség nekik szavaz bizalmat, hogy helyi kérdésekben döntsenek. De a döntéshozó pl. az **o hatáskörükbe adja környezetvédelmi programok elfogadásának feladatát is, annak ellenére, hogy szakmai felkészültséget és széles látkört igényelne az, hogy errol érdemben döntení lehessen**. Így lehetséges az, hogy sok helyen a legfontosabb környezetvédelmi feladatok között találunk közúthálózat bővítést és így tovább.

Hiába van tehát egy „szakmai” törvény, ami feladatul tuzi ki a kis térségi környezetvédelem szem előtt tartását, ha egyszer a döntéshozás nem szakmai alapokon nyugszik.

Borzasztó probléma ebben a jelenségben az is, hogy a kistérségi, települési környezetvédelmi programok (stratégiák stb.) sokszor egymástól elszigetelten születnek, annak ellenére, hogy a szakma épp a globális megoldásokat szorgalmazná számos kérdésben.

Épp ezért nagyon fontos, az, hogy néhány alapvetoen fontos kérdésben megértessük a döntés hozókkal a település fenntartás és a környezetvédelem kapcsolatát.

Ez egy eléggé „szájbarágós” sziszifuszi munka sok esetben, de ha a közösségek nem értik meg a környezet és természetvédelem fontosságát és jelentőségét, és hihetetlenül hibás értékrendjükben(ünkben) az életminőség áll a prioritások élén, **akkor arra kell rámutatnunk, hogy az életminőség alakulása minként van (lehet) párhuzamban a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodással.**

Szeretnénk egy kiválasztott kistérség fenntarthatósági tanulmányát elkészíteni a helyi közösségek és döntéshozók részére, a tapasztalatokból esettanulmány kötetet elkészíteni és egy konferenciát szervezni.

Az igazat megvallva nem csak ezt a problémát szeretnénk megoldani partnereinkkel együtt, hanem lényegesen többet. Csak ez is olyan téma, aminek prioritást kell élvezni, ugyanis pl. most vannak készülőben a másutt is környezetvédelmi tervek, amiknek elkészítést törvény írja elő önkormányzatoknak, és látjuk azt, hogy mennyire nem a környezetvédelmi feladatok élveznek benne elsőbbséget, hanem a településfejlesztési, és ezáltal látjuk azt is, hogy **mennyire nem értik az emberek és döntéshozók a településfejlődés, életminőség és természeti erőforrások védelme közötti szoros kapcsolatot. Ezen kell változtatnunk, és ez is a célunk programunkkal.**

Tehát konkrét elképzelésünk az, hogy a kistérségben, kistérségekben az Általános Rendezési Tervek és Környezetvédelmi Programok készítésekor vegyék figyelembe **valódi** természet- és környezetvédők szakmai véleményét, hogy a koncepcionális stratégiákban ne gazdasági érdekek érvényesüljenek elsősorban, hanem **fenntarthatósági szemlélet is előtérbe kerüljön, aminek célja térségi természeti erőforrásokkal történő ésszerű gazdálkodás.** Amennyiben kicsit sikerül átvernünk elképzeléseinket abban az esetben országos koncepcióban **jó lenne kezelni azt, hogy a környezetvédelmi és térségfejlesztési tervekben igazi környezetvédelmi érdekek is szerepeljenek és érvényhez jussanak.**

Ezeknek a céloknak a megvalósulásához az alábbi utat kívánjuk járni:

- Az elkészítendő tanulmányt véleményezés szempontjából megküldjük néhány partner szervezetünkhöz, ahol kiváló szakemberek reális képet tudnak alkotni tényleges szakmai feladatokról. Az alábbi NGO-kra gondoltunk: **Ökológiai Intézet** (Miskolc, fenntartható fejlődés) **Levego Munkacsoport** (Budapest, levegővédelem és közlekedés), **Hulladék Munkaszövetség** (Győr, hulladékkezelés), **Nimfea Egyesület** (Szarvas, természetvédelem), **Energia Klub** (Budapest, energiahatékonyság).
- Ezek alapján a vélemények alapján szeretnénk összeállítani egy „fenntarthatósági tanulmányt” amiben a térségi települési, gazdasági fejlődés határait kívánunk rámutatni.
- Magát a programot a szakmai véleményeket, és az általunk fontosnak ítélt környezetvédelmi program tematikát megjelentetjük egy kis tanulmánykötetben, amiben a környezetvédelmi programok írásával kapcsolatos feladatokra és szemléletre hívjuk fel a figyelmet.
- Szervezünk egy konferenciát (inkább szeminárium jelleggel), ahová nagyobb mint megyei szinten hívunk meg tervezéssel foglalkozó vállalkozásokat (hogy lássák véleményünket), polgármesteri hivatal muszaki osztályok, és képviselő-testületek környezetvédelmi bizottságának képviselőit (hogy lássák mit tartunk elfogadható tervnek) és a környezetvédelmi felügyelőségeket (akik véleményezhetnék a terveket, mégis legtöbbször rábólintanak).
- A konferenciára meghívjuk az említett NGO-k képviselőit eloadóknak, illetve terjesztjük a tanulmánykötetünket.

Elsősorban programunkkal szemléletváltozást szeretnénk elérni. Ez alatt a folyamat során az résztvevők személyisége változhat, többnyire tudatos tevékenység (nevelés) hatására. Az általunk tervezett nevelés területei az alábbiak:

- Erkölcsei-világnézeti nevelés: A sok átélt esemény, megszerzett tudás lassan törvényekké áll össze az egyénben, mely meghatározza magatartását, viszonyát társaihoz, szűkebb és tágabb környezetéhez.

- Ökológiai nevelés: Ennek célja, hogy az ember egészében lássa és tapasztalja élő- és élettelen környezetét, tudva, hogy csak általuk létezhet. A túraterületeken tapasztalt részproblémákat előbb-utóbb kiterjesztve, a Föld egészébe helyezve kell tudni értelmezni. Gondoljunk a környezetvédők jelmondatára: „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!”
- Esztétikai nevelés: Az esztétikum a valóság tükröződése belső világunk által. Tehát az esztétikai nevelés a „szép” felismerésére, befogadására és a harmónia iránti igényre készít fel.

A célcsoport életének javításához közvetlenül hozzájárulhat a projekt, hiszen a dinamikusabb szakmai (természetvédelmi) vélemények alapján – amit mi is tudunk osztani – az ökoturizmus folyamatos fejlesztése (pl. a Tisza tó térségében) nem lehet a természetvédelem célja, hiszen a turizmus mindenkor környezetterheléssel jár, éppen azért az ökoturizmus eszméjét addig célszerű elfogadni, ameddig az nem új turizmus ágazatot indít be, hanem a korábbi, nagyobb környezeti terheléssel járó turisztikától vesz el részvevőket.

Összességében például megállapíthatjuk, hogy az **idegenforgalom folyamatos fejlesztésével nincs figyelem előtt a fenntartható fejlesztés lehetőségeinek alapvető kritériuma, miszerint a helyi erőforrásokhoz alkalmazkodó használat során kell megvalósítani a környezeti erőforrások ökológiai rehabilitációjának lehetőségével a fejlesztéseket** annak érdekében, hogy azok hosszabb távon gazdasági hasznot hozzanak. A településeinek fenntartási lehetőségei instabillá válnak akkor, amikor a koncepció nélküli folyamatos fejlesztést tűzik ki célul úgy mezigazdaságilag, mint a turizmus szempontjából például.

Több ilyen konkrét példa mutatja, **hogy ésszerű szabályozással – amihez korrekt természeti adatokra van szükség** – konkrétan a célrégió érdekeit szolgálja a projekt lebonyolítás, hiszen hozzá kíván járulni a vidék fenntarthatóvá tételéhez.

Ezek alapján néhány kistérségben kívánjuk megvalósítani programunkat **egy fenntarthatósági mintatanulmányt elkészíteni** és részben a településfejlesztéssel foglalkozó vállalkozások, részben az önkormányzatok számára eljuttatni, és **kis esettanulmány füzetet kiadni, és egy konferenciát szervezni**.

Nevelés

Pályázati programunkkal, illetve pályázati anyagunkkal két nagyobb, önálló, de mégis összetartozó programrészt kívántunk összefogni részben gyakorlati, részben pedig a működési költségek csökkentése végett. A két fő programrész a „Kiadványok, tudományos évkönyv, egyesületi hírlevél, egyéb kiadványok” és a „Nevelési, szemléletformáló rendezvények”. Ezen főbb programrészekben belül is elkülönítettünk még témájában megegyező, de jellegében eltérő programrészt.

„Kiadványok, tudományos évkönyv, egyesületi hírlevél, egyéb kiadványok” Eredetileg terveink között ebben szerepelt az egyesületünk folyóirata a Zöld Híradó és televíziós adásunk a Zöld Kuckó elkészítésére vonatkozó költségek is, de ezen programok előállítására, elkészítésére másik KAC keretbe készítettük el pályázati anyagokat.

A „Zöldike” könyvsorozat legújabb kötetének az elkészítésére a költségvetés módosításakor mindenképpen szeretnénk volna forrást biztosítani, hiszen meglátásunk szerint ezen kiadványokkal remekül tudjuk szolgálni a szemléletformálási célt. A „Zöldike” Könyvsorozatot 1998-ban hozta létre a Herman Ottó Természetvédelmi Kör és a „Nimfea” Természetvédelmi Egyesület, az utóbbi önálló környezeti nevelési és természetvédelmi szemléletformáló programjának részeként. A könyvsorozat célja színvonalas kiadványokkal történő ismeretterjesztés és tudatformálás, az olvasók természetvédelmi igényességének növelése.

Egy új ismeretterjeszto, szemléletformáló kötet megírását terveztük meg jelen évadra és vállaltuk fel annak megírását önkéntesen. Ezen kiadványunk a sorozatban a 12. kötet és Fekete István életét dolgozza fel, mutatja be a címe: A koppanyi agától a halhatatlanságig, Tanulmányok Fekete Istvánról. A könyv elokészítésében, illetve a kiadásban közremuködo szervezatként részt vett az ajkai Fekete István Irodalmi Társaság. Fekete István élete és munkássága méltó példakép lehet mindenkinek értékvesztett világunkban, amikor az emberek végképp elvesztették azon adottságukat, hogy együtt éljenek környezetükkel, a természettel és tudják becsülni a szépet és jót. Most mikor a környezetszennyezés a maximumon jár, és Földünk diverzitásának, a fenntartható fejlődésnek megorzése elsodleges feladata az emberiségnek, végre tenni kell valamit annak érdekében, hogy az utánunk követo generációnak már a szemlélete olyan legyen, amellyel meg tudja tartani Földünket, ezt a csodás kék bolygót.

A Kirándulások Túrkeve Környékén c. kiadványunk volt a második a Zöldike könyvsorozatban 1999-ben mikor kiadtuk. Mivel Túrkevén sok tábort és egyéb fiatalokat vonzó rendezvényt szerveztünk az elmúlt években és ezen kiadványt remekül tudtuk használni, amellet hogy úgy láttuk, hogy idegenforgalmi szempontból is meg állja a helyét, terveztük az újrakiadását. Részben erre azért volt szükség, mert az elso kiadást követo egy éven belül a 80 %át osztottuk ki, adtuk el, ezért az elmúlt években már csak VIP vendégeknek tudtunk belole adni. A kiadvány tartalmát tekintve az alábbi részekre bomlik. Bevezetés; A túrkevei táj története; Kirándulások Túrkeve környékén; Védett és nem védett területek; Legfontosabb természetes állapotú élohelyek elhelyezkedése, rövid bemutatása, túralehetoségek ajánlása; A vizsgált terület általános jellemzoi; adatok a térség élovilágához, a HOTEK munkájának és múltjának bemutatása; jeles napok a környezet- és természetvédelemben; Túrkeve környékén megfigyelt madárfajok jegyzéke; külterületek térképe. A kötet bemutatására szerzo eloszavát szeretném használni:

„Valószínűleg ez mindenkinél másképp muködik, de nekem hosszú-hosszú utak, sokáig tartó távollétek kellettek ahhoz, hogy igazán ráérezek arra a titokzatos, mélyrol jövo vonzódásra, arra a meg nem magyarázható végtelen szeretetre – ami talán a szülok szeretetére hasonlít – amit érzek a Föld eme kicsi szeglete, a Nagykunság ezen széle iránt, amit úgy hívhatok: szüloföld, Túrkeve.

Sok kilométerrel mögöttem, valószínűleg még többel elottem, mindenkor akaratlanul is Túrkevéhez hasonlítok, mérek mindent, mert vessen is bárhová is a sors, legyek is bármilyen ember a kiszámíthatatlan, homályos jövőben, a szüloföld mindig velem marad, mert a gyermekkor, a szülok szeretete, dédnagyapán intoszavának emléke, az elso szerelem boldogsága és kudarca, a madarászások élménye, az emberré válás megpróbáltatásai végleg összekötöttek a tájjal, a vidékkel, az itt élo emberekkel, ezáltal megtanulhattam az értelmét annak a szónak, hogy haza. Így e kis kiadvány, minden száraz, és olvasmányosság-mentes, néha tudományoskodó sorával együtt vallomás is, melyet most közzéteszek.

E kiadvány eddigi e tájon történt túrázásaim, kirándulásaim emlékéet orzi, hangulatában azok valamennyi élményével és tapasztalatával és elsorban eredményével, melyek így együtt léirva – a hozzáolvasottakkal együtt – kiadnak egy összefoglalást, mely talán támpontot nyújthat másoknak.

Célom az volt, hogy összefoglaljam az e környék természeti értékeirol megtudottakat saját tapasztalataim alapján, amit késobb fel lehet használni kevieknek, kirándulásokhoz, idelátogató „vidékieknek” túrázásokhoz, ötleteket kívántam adni a kevi gyerekeknek, ahhoz, hogy oszintén rácsodálkozhassanak szüloföldjükre, azok kincseire, azok csodáira, vagy éppen az ebben a kiadványban foglaltakat is felhasználják a nevelok munkájukban, vagy éppen a helyi tantervek elkészítésénél.

Fogadják olyan szeretettel, amilyennel írtam az Önök részére !”

Már több éve vagyunk kapcsolatban a Nimfea „oshazájának” nevezhető Foiskolai Természetvédo Körrel és ezen kapcsolaton belül különböző rendezvényeket szervezünk, terepgyakorlatokat tartunk a hallgatóknak, tagoknak. Ezen alrészt a terveink szerint is szinte teljes egészében önerobol kívántuk megoldani, így a csökkentett költségvetés nem befolyásolta a zavartalan lebonyolítást. Két alkalommal volt lehetoségünk eloadást tartani a Foiskolán elso alkalommal a fenntartható fejlődésrol, majd a természetvédelem idoszeru

kérdéseiről. Két alkalommal tartottunk terepgyakorlatot a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság munkatársainak segítségével.

Nagy igényt láttunk arra, hogy ne csak mindig a Jeles Napok alkalmával érezzük a gyerekekkel azt, hogy milyen fontos a környezet- és természetvédelem, ezért tartottuk a program tervezéskor nagyon fontosnak, hogy évközbeni rendezvényeinkkel, pályázatainkkal folyamatosan előtérbe helyezzük a környezeti nevelést. Így ebben a részben található minden olyan évközi, nem jeles napokhoz kötődő programunk, amikor meghívásoknak teszünk eleget különböző iskolákban, tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében. Számos előadás, vetélkedő igény az, amit kérnek tőlünk és ezeket igyekszünk is teljesíteni úgy, hogy az iskoláknak ez ne kerüljön pénzébe, hogy ezzel is ösztönözzük őket arra, hogy minél többször hívjanak bennünket. A teljes program fő céljának figyelembevételével hagyunk jelentős forrást ezen programrészben belül, hiszen talán ez az ahol a legjobban el tudjuk érni a cél közösséget, így ezen részen belül a vetélkedőkhöz, egyéb jutalmazásokhoz vásároltunk, illetve mi magunk is készítettünk jutalmazáshoz használható kiadványokat, képeslapokat. A program zavartalan lebonyolításához már régóta szükségünk volt megbízható eszközökre, így vásároltunk vetítővásznat. Egyik jelentős költségtétel volt még a helyszínre való utazás, amit sajnos önerőből, illetve más forrásból nem tudtunk megoldani ezért kellett erre is elkülöníteniünk forrást. Ezt azért tartjuk szomorúnak, mert egy ilyen jellegű programnál fontosabbak lennének a gyakorlati költségek, mint a működési költségek, de ezen költségek elengedhetetlenek a lebonyolításhoz.

A tudásszint fejlesztésén kívül nagyon fontosnak tartjuk a természettel való közvetlen érintkezés több formáját ennek elérésére hívtuk életre néhány évvel ezelőtt a Ifjúsági Járorszolgálat programunkat, mely program során a gyerekek ténylegesen és súlylal vehetnek részt a természet megőrzésében. A gyerekek – mint tapasztalható volt – jelentős érdeklődéssel fordultak a program iránt, főképpen Túrkevéren, ahol irodánk is van. Itt a környéken már négy olyan helyi jelentőségű védett terület található, ahol mi kezdeményeztük a védettséget. Ezek az állapotok fenntartása, az odúink zavartalanságának biztosítása a cél elvileg, de sokkal inkább gyakorlati cél a részt vevő állandó 8-15 gyerek szemléletformálása és ösztönzése további programjainkon való részvételre. Szerettünk volna ezen program keretein belül táblákat készíteni, hogy felhívjuk a figyelmet a terület értékeire, de sajnos itt ezen költségtételt ki kellett húznunk, viszont a járőrözés elengedhetetlen kiegészítő a távcsöveket vásárolnunk kellett.

Érintőlegesen ehhez a programhoz tartozik még harmadik éve úton lévő fotókiállításunk és természetvédelmi demonstrációs anyagaink tovább hurcolásának, újabb és újabb kiállításának támogatása is. Itt a utaztatást meg tudtuk oldani olyan formában, hogy a szállítást összekötöttük más utazással, így ez külön nem terhelte a szükséges költségvetést. Egyesület interneten való megjelenéséhez, fenntartásához folyamatos frissítéséhez számítástechnikai háttérünket fejlesztenünk kellett, amit szintén önerőből meg tudtunk oldani.

Pénzügyi beszámoló

a) A számviteli beszámoló:

Általános működési költségekre, az egyesület fenntartására havonta összesen kb. 120 e forintot költöttünk, mi az alábbiak szerint oszlott el 2002-ben:

kb. 30 e forint havi utazás

kb. 50 e forint havi személyi kiadás közterhekkkel

kb. 40 e forint havi egyéb rezsi (kommunikációval)

b) A költségvetési támogatás felhasználását;

Dologi költségekre	150 eFt
<i>Ebból:</i>	
Béreköltségekre	50 eFt
Járulékokra	50 eFt
Beruházásokra, mégpedig:	50 eFt

c) A vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatást;

Tekintve, hogy nincs tokéja a szervezetnek, így a (c) pont egyesületünkre nézve nem értelmezhető. Egyébiránt 2002-es évben egyetlen eszközünket sem amortizáltuk, így az állóeszköz mennyisége csak növekedett.

d) A cél szerinti juttatások kimutatását;

(ezer forintban)

<i>FÖK</i>	<i>Faültetés</i>	<i>50</i>
<i>Világbank - Small Grants</i>	<i>Tanösvény</i>	<i>300</i>
<i>ISM - Mobilitas</i>	<i>Tábor</i>	<i>284</i>
<i>Kac Közcélú F keret</i>	<i>Terepi védelem</i>	<i>600</i>
<i>Kac Közcélú F keret</i>	<i>Fenntartható fej.</i>	<i>300</i>
<i>Kac Közcélú F keret</i>	<i>Tájésebészlet</i>	<i>900</i>
<i>Kac Közcélú E keret</i>	<i>FI tábor</i>	<i>198</i>
<i>Kac Közcélú E keret</i>	<i>Építotábot</i>	<i>113</i>
<i>Kac Közcélú A keret</i>	<i>Hulladék</i>	<i>466</i>
<i>Kac Közcélú C keret</i>	<i>Stratégia</i>	<i>2000</i>
<i>IKB - számítógép</i>	<i>Számtech bov.</i>	<i>300</i>

e) A központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól kapott támogatás mértékét;

(ezer forintban)

<i>Túrkeve önkormányzata</i>	<i>Működés</i>	<i>100</i>
<i>Országgyűlés</i>	<i>Működés</i>	<i>150</i>
<i>Túrkevei Önkormányzat</i>	<i>Kiadvány</i>	<i>103</i>
<i>OGY</i>	<i>Működés</i>	<i>90</i>

f) A szervezet vezető tisztviselőinek nyújtott juttatások értékét, összegét;

A HOTEK tisztviselői (egy elnök, alelnök, titkár, három elnökségi tag, illetve a fegyelmi és ellenőrző bizottságok tagjai) nem részesülnek e jogszabály hatálya alá eső rendszeres költségterítésben, fizetésben, tiszteletdíjazásban. 2002-ben e tisztségeket betöltők kizárólag önkéntes munkában végezték közhasznú feladatvállalásaikat.

Köszönetnyilvánítás

Egyesületünk máig megőrizte nonprofit arculatát, így közcélú tevékenységeire az anyagiakat a mai napig pályázatokból és adományokból szerzi. Szeretnénk kifejezni színtelen hálánkat, a felénk irányuló jóindulatért és sokszor a megelölegezett bizalomért – melyre a továbbiakban is próbálunk rászolgálni.

Az egyesület programjainak fő támogatói:

- KöM –Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat közcélú keretei
- Ökotárs Alapítvány,
- DemNet, Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány,
- Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Hivatala (USAID),
- Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ (REC),
- Milieukontakt Oost-Europa Holland Alapítvány,
- Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága,

Jelentős segítséget nyújtott még munkánkhoz:

- FM – Halgazdálkodási Alap,
- Magyar Országgyűlés,
- Soros Alapítvány,
- Miniszterelnöki Hivatalnak és az Oktatási Minisztériumnak, Budapest
- A „Beklen” Nagykunsági Civil Társadalomért Alapítványnak, Túrkeve
- Keve Hús Kft., Főríz Sándor, Mezőtúr
- Klíma Ipari Centrum Rt., Mezőtúr

- Neusiedler Szolnoki Papírgyár Rt., Szolnok
- Független Ökológiai Központ, Budapest
- Autonómia Alapítvány, Budapest
- Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány, Budapest
- Kanada Nagykövetsége, Budapest
- Nemzeti Gyermek és Ifjúsági Alapprogram, Budapest
- Környezetvédelmi Minisztérium Természetvédelmi Hivatala, Budapest
- Szarvas Város Önkormányzata, Szarvas
- Nagyalföld Alapítvány, Békéscsaba
- Jász-Nagykun Szolnok Megyei Önkormányzat Hivatala, Szolnok
- Holland Kormány MATRA Alapja, Budapest
- Megálló ABC, Túrkeve
- Szirén Alapítvány, Szarvas
- Mobilitas Ifjúsági Szolgálat, Budapest
- Ifjúsági és Sport Minisztérium, Budapest

Valamint köszönetünket fejezzük ki segítségéért:

A József Attila Kulturális és Szociális Alapítványnak, Túrkevéért Alapítványnak, Karcag és Túrkeve Város Önkormányzatának, Sallai Károlynak, Csider Lajosnének, Quick Data Bt.-nek, a Kevi Futár Bt.-nek, Balmoral Bt.-nek, pályázataink elbírálóinak, valamennyi aktív tagunknak, rendezvényeinkre a tombolat tárgyakat felajánlóknak, azoknak, kik 1998. személyi jövedelemadójuk 1 %-át egyesületünknek ajánlották fel, és végül, de nem utolsó sorban mindazoknak, akik a felsoroltakon kívül bármiben segítettek egyesületünk munkáját.